

Mælkeproducent Gert Glob Lassen på marken hos det ene af sine to hold malkekøer. Dette hold består af køer i deres 1. laktation og gamle malkekøer i sidste laktation. De går på et hold for sig selv, for at få mere ro og færre knubs på grund af konflikter.

Dyrevelfærd skal holde mælkeprisen oppe

Køer, der trives, er bedre at arbejde med og giver mere mælk, desuden er mælken lettere at sælge. Sådan nogenlunde er mælkeproducent Gert Glob Lassens rationale. Han er med i projekt 'Dyrevelfærd i mælketanken' for at udvikle køernes velfærd på bedriften endnu mere

DYREVELFÆRD
AF ANNA-CHRISTA BJERG

- Vi leder jo alle efter et eller andet, der kan gøre vores produkt mere værdifuldt, siger Gert Lassen, som driver gården Ellinglund ved Silkeborg.

Han er som tre af Them Andelsmejeris andre leverandører økologisk mælkeproducent. De fire økologiske mælkeproducenter har løbende drøftet mulige fælles initiativer med mejeriet, som kunne være gode for køerne og bedrifterne, og som mejeriet kunne bruge i sin markedsføring. Derfor var projekt Dyrevelfærd i mælketanken et oplagt projekt at gå ind i.

Definitionen af dyrevelfærd

- Dyrevelfærd er svært at måle.

Ofte måler man på antallet af døde dyr, og det er jo en absurd parameter for velfærd, at koen ikke er død, siger Gert Lassen og fortsætter:

- Jeg tror på, at jo bedre mine dyr har det, jo sundere er de produkter, jeg producerer, det er bare svært at anprise og sælge mælk på dyrevelfærd. Dels er det svært at måle dyrevelfærd, og dels er dyrevelfærd svært at synliggøre nede i supermarkedet og få ned på en etiket.

Han fortsætter:

- Forbrugerne vægter naturlighed meget højt i forhold til os producenter, som vægter sundhed højere, og hvis du spørger en dyrlæge, vil han se på bakterier og målbare faktorer.

Projektgruppen har holdt en række møder, hvor de bl.a. har drøftet mulige parametre på velfærd, der kan måles og dokumenteres.

Givende fælles drøftelser

- Ud over de indledende møder på mejeriet har vi fire økologiske mælkeproducenter været på inspirationstur rundt til hinandens bedrifter. Vi har givet hinanden ideer til, hvad der kan forbedres. Det har været meget givtigt – også for at få fælles fodslag, siger Gert Lassen.

Besøgene har givet en ide om, hvad det er muligt at forbedre i fællesskab, og har også vist at bedrifterne er ret forskellige, og at der også er

individuelle ting, hver landmand skal arbejde med.

En rigtig positiv sideeffekt af projektet er, at de fire økologer er kommet tættere på hinanden og dermed også kan hjælpe hinanden mere, mener Gert Lassen.

Velfærd og robusthed prioriteres

Køerne på Ellinglund er rotations-

krydsninger mellem de tre racer Sortbroget Holstein, Rød Dansk Malke race og den franske malke race Montbéliard.

- Med rotationskrydsningen undgår jeg indavl, får krydsningsfrohede samt holdbare og robuste køer, siger Gert Lassen.

Ønsket om robuste og holdbare dyr er en del af arbejdet med at sikre

køernes velfærd og en god økonomi. Bedriftens mål for køernes udskiftningsprocent er 25, og den har faktisk ligget på 17 procent det seneste år.

Køer, der holder længe, må alt andet lige være en indikator for god velfærd. 75 procent af køerne insemineres med sæd fra kødkvæg, for at de kalve, der sælges til opfødning, får en høj kødproduktion. Det sikrer velfærden for de kalve, som ikke indgår i den videre mælkeproduktion.

Løbende udvikling nødvendig

- På mange planer arbejder vi jo hele tiden med små justeringer og tilpasninger. Vi bliver aldrig færdige, kravene ændrer sig, både andres og vores egne, og nye muligheder åbner sig, siger Gert Lassen.

Han har også bemærket, at køerne bliver større, så de fylder mere i den stald, der er bygget for 10 år siden. Sådan sker der hele tiden noget, der på sigt kræver nye justeringer.

En af de seneste tiltag er en terrasse eller løbegård, der giver køerne adgang til det fri fra stalden og samtidig giver god plads, når de skal ud og ind.

De første indsatser

På inspirationsturen rundt til de fire bedrifter blev der identificeret kon-

Projekt Dyrevelfærd i mælketanken

Formål

Formålet med projektet er at øge dyrevelfærden og fremtidssikre afsætningen af økologisk mælk ved at udvælge og anvende velfærdsparametre specifikt for den økologiske mælkeproduktion.

Indhold

- Spørgeskema og interviewundersøgelser hos økologiske mælkeproducenter og forbrugere for at identificere de områder, hvor der findes udfordringer i forhold til dyrenes velfærd og vurdering af samme.
- To fællesdage/workshops med deltagelse af økologiske landmænd, mejeri, forskere og dyrlæger. Formålet er vidensudveksling, diskussion og udvælgelse af indikatorer, som er specifikke for dyrevelfærd i økologiske besætninger.
- Over en periode på to år afprøves velfærdsvurderingsystemer samt valgte indikatorer i praksis på fire malkekøgsbesætninger, hvor der arbejdes med individuelle handlingsplaner på bedrifterne og udviklingen i dyrevelfærdsniveau følges tæt.

Periode

Hele 2016 og 2017.

krete initiativer, som hver af de fire mælkeproducenter skulle arbejde med.

- Vi skulle arbejde med at få renere køer og forbedre hygiejnen ved kalvene. Det var noget konkret, som vi lynhurtigt kunne gøre noget ved, siger Gert Lassen.

Han forklarer, at køerne nok var lidt beskidte, fordi de har bygget stalden om i sommer, og at køerne i ombygningsperioden lå på dybstrøelse. Det giver automatisk lidt beskidte dyr, og køerne blev hurtigt renere, da ombygningen var færdig. Derudover har indsatserne været at lave holdene på opsamlingspladsen mindre, og at ændre på styringen af kodriveren, så den ikke bare går i stå, hvis der er for meget tumult (modstand). Nu bakker kodriveren og giver mere plads, hvis der er trængsel.

- Omprogrammeringen af kodrive-

ren gav lidt udfordringer, vi blev nødt til at finde et nyt program til den, før det lykkedes, fortæller Gert Lassen.

Endelig er tiderne for skraberne tilpasset, så de ikke kører ved foder-tid.

Mejeriets motivation

- Det giver rigtig god mening at arbejde med køernes velfærd sammen med landmændene, vores produktion begynder jo ude på gårdene med råvaren, siger direktør Alette Algreen-Ussing, Them Andelsmejeri.

Det ville være fantastisk, hvis man kunne finde et udtryk for køernes velfærd, en faktuel måde at måle velfærden på, mener hun.

- Der er jo mange måder at dyrke køernes velfærd på, og mindst lige så mange meninger om, hvad dyrevelfærd er, men hvad vil køerne selv have? Hvis du spørger forbrugerne

Gert Lassens stolthed, en af hans bedste køer, som også har været udstillet i Herning flere gange.

om velfærd, siger de ofte, at køerne skal på græs. På den anden side har jeg mine landmænd, som fortæller, at om sommeren, når der er mange insekter i luften, så søger køerne ind. Vi kan jo ikke spørge koen, men landmanden kender selvfølgelig sine dyr, siger hun.

Erfaringen er, at jo bedre køerne har det, jo bedre har landmanden

det, og jo bedre en råvare får mejeriet ind.

- Det kan vi også se på det øvrige kvalitetsarbejde hos Them Andelsmejeri. Kvaliteten af råvaren har en stor betydning for mejeristernes arbejde. De kan lave en bedre og mere ensartet ost, når de får en god råvare at arbejde med slutter, Alette Algreen-Ussing

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Ubefæstede veje støttes

GRUNDBETALING: EU-Kommissionen har meddelt, at ubefæstede markveje alligevel er støtteberettigede, hvis de udelukkende fører fra én mark til en anden og er en del af marken. Reglerne for, hvornår en markvej er berettiget til grundbetaling, grøn støtte og Økologisk Arealtilskud, blev strammet forud for ansøgningsrunden 2016. Nu bløder EU-Kommissionen op på reglerne.

Reglen kommer til at fremgå af vejledningen for 2017, men gælder også for 2016. Ubefæstede veje, som udelukkende fører fra én mark til en anden mark, er derfor støtteberettigede, hvis vejen er en del af den omkringliggende mark, og der forgår en landbrugsaktivitet på den.

Hvis du benytter et plejespor (sprøjtespor), når du kører til en anden mark, er arealet støtteberettiget, også selv om sporet er ekstra opkørt. Der skal dog altid være en årlig landbrugsaktivitet på arealet. Det skriver NaturErhvervsstyrelsen 22. september 2016. Hvilke veje, der ikke er støtteberettigede, er udspecificeret på NaturErhvervsstyrelsens hjemmeside.

Ellinglund

Ellinglunds vigtigste økonomiske aktivitet er mælkeproduktion. Gården blev omlagt til økologi i 1996 af Gert Lassens far. I 2006 overtog Gert Lassen gården af sin far, der havde drevet den siden 1976.

- ▶ Besætningen består af 300 malkekøer med opdræt
- ▶ Køerne malkes i malkekarrusel i to hold tre gange om dagen
- ▶ Ca. 200 kalve sælges til opfødning om året
- ▶ Jordtilliggende er 500 ha, markerne ligger omkring gården, men veje omkring gården kræver, at køerne skal drives frem og tilbage mellem stalden og græsmarkerne.
- ▶ Dertil er der en del hesteaktiviteter, der er flyttet over på en overtaget naboejendom

Økologisk fiskeopdræt kræver robuste fisk

I økologisk fiskeopdræt er behandling med antibiotika kun tilladt i meget begrænset omfang. Skal der sælges flere fisk med det eftertragtede mærke ”Statskontrolleret Økologisk” og det fælles europæiske økologimærke, skal der forskes i, hvordan fiskene bliver mere robuste over for bakterielle sygdomme

I forskningsprojektet ROBUSTFISH arbejdes der intenst med forskellige teknikker, der kan øge regnbueørreders robusthed overfor Yngeldødelighedssyndromet (YDS), som er den alvorligste bakterielle sygdom i dansk ørredopdræt. YDS er en sygdom forårsaget af bakterien Flavobacterium psychrophilum,

som typisk rammer regnbueørredens yngel i månederne efter, at de er begyndt at indtage foder. På dette tidspunkt er fiskenes immunsystem stadig ikke fuldt udviklet, hvilket udelukker vaccination af fiskene imod YDS, og der eksisterer heller ikke en kommerciel tilgængelig YDS-vaccine.

Tidligere forskning har vist, at udbrud af YDS kan holdes nede med fornuftig håndtering af fiskene og forbedret vandkvalitet, men yngel i denne størrelse er stadigvæk meget modtagelige overfor bakterien. Der skal derfor samtidig tænkes i andre baner. Det nye, som projektet ROBUSTFISH skal forske i, er selektering af fiskeyngel og nye foderkomponenter.

Selektering af fiskeyngel

Hos den samme population af dyr vil der altid være en vis biologisk variation. Hos regnbueørredens yngel kommer denne variation bl.a. til udtryk i, hvornår fiskene har opbrugt

deres næring i blommesækken og søger op i vandmasserne for at indtage deres første føde. De fisk, der først svømmer op og søger føde, har fra naturens side allerede fået et forspring i kampen for at overleve. Vi vil gerne se på, om dette forspring også gælder evnen til at modstå YDS.

Et sindrigt apparat, hvor ynglen kan gemme sig mellem golfbolde og bliver taget af strømmen, når de første gang svømmer op, er udviklet på DTU Aqua til at sortere fiskene i de ønskede grupper.

Fiskene bliver efter sorteringen transporteret til DTU Veterinærinstituttet, hvor ”svøm-op” gruppernes modstandsdygtighed over for YDS undersøges ved hjælp af en eksperimentel infektion med bakterien. På DTU Aqua bliver der foretaget andre undersøgelser på de samme grupper af ynglen, herunder hvordan de reagerer på stress.

Foderkomponenter

Da udbrud af YDS typisk ses i måne-

derne efter første fødeindtagelse, er det oplagt at undersøge om fodertypen har indflydelse på fiskenes evne til at modstå YDS.

Der findes i dag en stor variation af fodertyper til brug i fiskeopdræt. Noget foder er specielt udviklet til de enkelte fiskearter og deres respektive livsstadier, mens andre er udviklet til brug på bestemte årstider. Forskere og foderstofvirksomheder har dog stadig ikke kunnet finde formlen til en fodertype, der entydigt afhjælper problemerne med YDS i danske dambrug. I ROBUSTFISH-projektet forskes der bl.a. i ingredienser som essentielle omega-3 fedtsyrer, der skal tilsættes ynglens startfoder. På samme måde som ”svøm-op” grupperne bliver undersøgt for

modstandsdygtighed over for YDS på DTU Veterinærinstituttet, bliver ynglen, der har fået foder indeholdende de nye komponenter, også undersøgt. Viser der sig en øget modstandsdygtighed inden for én eller flere af grupperne, kan selektering af yngel og nye foderkomponenter forholdsvis nemt implementeres i dansk økologisk ørredopdræt i fremtiden.

Projektet ROBUSTFISH er en del af Organic RDD 2- programmet, som koordineres af ICROFS (Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer-systemer). Det har fået tilskud fra Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) under Miljø- og Fødevarerministeriet.

NYT FRA
INTERNATIONALT CENTER
FOR FORSKNING I
ØKOLOGISK JORDBRUG
OG FØDEVARESYSTEMER

Af Nikolaj Gedsted Andersen og Lone Madsen,
Veterinærinstituttet, DTU